

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 50.

Løverdagen den 10de December 1859.

3de Aarg.

Indhold.

Hornkveget. — Forsøg anstillede ved den danske Centralagerdyrkningsskole. — Inden- og udenlandste Efterretninger.

Hornkveget.

(Fortsættelse fra No. 49.)

Opdrettet.

Et Dyrs hele paafølgende Udvikling afhænger af Opdrettet. Saaledes kan Fødning af Hornkveg ikke foretages med Held med mindre Dyret er i Besiddelse af visse Egenskaber, som igjen ere Resultatet af Opdretterens Indsigt og Anstregelse. Ethvert Opdret bør have Raceforedling til Maal. Over denne for det hele Landvesen saa vigtige Sag er der skrevet og diskutert i det Uendelige, og især har det vanskelige Spørgsmaal om Raceblandingen optaget de fleste Forfattere. Vil man følge Englendernes Eksempel, maa man vere meget forsigtig og tage mange Hensyn ved Blodsblanding. Alle store Opdrettere i England, og blandt disse de, hvem det er lykkedes at danne de mest berømte Racer, har valgt deres Stambdyr ikke alene af samme Race men ofte endog indenfor samme Besætning. Hvad det sidste Punkt angaar, saa maa de herved kritiseres herfor eller efterlignes. Paa deres Tid var det meget vanskeligt for ikke at sige umuligt udenfra at drive op Stambdyr, som stod ved Siden af deres eget Kveg. Nutidens gode Opdrettere ere stillede under ganske andre Forholde, og laane derfor gjerne Blod af fremmede Besætninger. Bevise herpaa give de store Summer, som i de sidste Aar ere betalte af Opdrettere for Stamtyre, for at bibringe deres Besætninger det bedste Blod. Men naar der tales om at forbinde forskellige Racer med hverandre — de egentlige Blandingsmetoder — saa vise Nutidens Opdrettere langt større Omsigt end det foregaaende Aarhundredes. Englenderne falde aldrig paa — hvad andetsteds gaar for sig — at blande en haardfør og mellegivende Race med en kjelen Slagterrace i det Haab saaledes at forene begge Foreldres modsatte Egenskaber i sig. De kjende godt til at man forregner sig ved at haabe paa noget Godt af saadanne Forsøg, og at man staaar fare for at frembrenge en Blanding som er lidet haardfør, vanskelig at ved-

ligeholde i godt Hold og samtidigt slette Melkedyr. Som almindelig Regel kan det derfor settes, at duelige engelske Opdrettere legge an paa at udfinde de bedste Stambdyr inden selve Racen, som de have paa egen Stald. De tage dem ogsaa gjerne udenfra, men paa den Betingelse at Dyrene ere i Besiddelse af de skønneste Former, og fremfor Alt at deres Slegtregister er uadaleligt. De give heller 2000 Spd. for et Dyr, som stammer fra en anerkjendt Hjord, end det Halve eller Hjerdeparten af denne Sum for en Dffe, der vel har ligesaa smukke Former, men som er af almindelig Oprindelse. Dette store Fortrin, Blodet giver fremfor de ydre Former, skriver sig ikke, som man kanste kunde tro, fra bare Indfald. Everimod grunder det sig paa oftere gjentagne Jagtagelser. I Physiologien (Legemsleren) er det en anerkjendt Sandhed, at Angerne i det Mindste ligesaa ofte arve sin Slegts Egenskaber og Feil som sine egne Foreldres. Derfor er det nesten sikkert, at om et Dyr har meget almindelige Legemsformer men det forresten er af udmærket Slegt, vil det afgive smukt Afkom, medens et Dyr med fuldkomment Ydre men som staaer som Undtagelse i en daarlig Slegt, paa sit Afkom vil overføre sin Slegts Mangler. Ifølge dette Princip er det at Handyr fra bekjendte Stalde opnaa saa høi en Pris i England. Da Comet i 1810 blev betalt med 4,500 Spd., og Grand-Duke i 1853 blev kjøbt for samme Pris, saa tænkte Kjøberne af disse to Dyr paa Mere og Andet, end at erholde 2 i og for sig udmærkede Tyre. Deres Formaal var samtidigt i deres Besætninger at indføre Collings Blod i dets smukkeste Form. Hellere end ved Kjøb af et smukt Dyr af usikker Herkomst, at lobe Fare for at indføre mindre godt Blod i sin Besætning foretrækker den duelige Opdrætter den saakaldte Indavl, der bestaar i i fortsat Række at parre Dyr sammen, der forud staa i nærmeste Slegtsskab med hinanden. Afkommet vil vistnok saaledes blive mindre kraftigt og mindre herdet. Det vil tilmed blive mindre stiftet til fortsat Avl, og Hundhyrene ville give mindre Melk. Men disse Mangler, der vilde vere af stor Bægt for Hestens Bedkommende og ligeledes for Hornkvegets, naar der tales om en Melkerace, ere kun af underordnet Vigtighed hvad Slagterracerne angaar; thi jo mindre livligt og jo mere dorst et Stykke Slagtekveg er, desto hurtigere fedes det paa rige Gressgange eller

paa Fios under overflodig Fodring med Turnips. Forresten gjælder det som Regel, at Indavl foretrekkes for at blande en Besætning med Blod af usikker Oprindelse. Foruden den nys opstillede Regel om hvis Rigtighed de engelske Opdretere ere overbeviste, har Forfatteren opstillet et for et sereget Tilfælde vigtigt. Binf: nemlig at naar et Hundyr skal bedekkes for første Gang, maa man vere særdeles opmærksom paa Valget af Hundyr. Man har iagttaget, at det første Hundyr's Indflydelse underliden paa en meget merkkelig Maade strekker sig udover den første Undfangelse, altsaa det første Afkom. Blandt de talrige Fakta, som Forfatteren i saa Henseende anføre, behøves kun at nevnes Mortons Hoppe, som første Gang løb med et vildt Usen, og altsaa fødte et Muldyr. Derpaa sprang den 3 Aar i Alder med en sort Araber, og fødte hvergang Føler, som lignede et vildt Usen. Lignende Tilfælde har man iagttaget ikke alene ved Hopper, men ogsaa ved Hunde, Faar, og iser ved Høer.

Det rette Valg af Avlsdyr er forresten en praktisk Sag, hvori den blotte videnskabelige Rynlighed har meget liden Bægt. Det sikke Dommerie og den medfødt Takt for hvad der kan udrettes ved Parringen møder man oftere under Kveghandlerens og den simple Kogters grove Erøite, end under den Verdes eller Veterenair Professorens sorte Dragt. Ovenstaaende Linier ere derfor ikke at betragte som en Lære for virkelige Opdretere, men alene som Opmuntringsvink for Følk, der legge an paa gjennem Praktis at blive Opdretere. Med dette Forbehold maa ogsaa efterfølgende opstillede ydre Merker leses over Avlsingstyre der skulle benyttes for Slagterracen. Panden bred, Hornene nette og hyde, Mullen liden. Neseborerne vide, Halsen let boiet og tynd ved Foreningen med Hovedet, men tyk mod Skulderne. Brystet vidt og dybt nesten i Linie med Knæerne, Brystbenet vel udviklet, Skulderbladene straalgægende, ingen Fordybning bag Skuldrene, tøndeformige Sider, lidet Rum mellem det sidste Ribben og Hoften, vidt Kryds, lige og flad Ryg, Bugmønstrene saa stærke at Hengebug ikke findes, Halsen velbesat med Haar, hålt ansat og med brat Nedgang, Overarmene korte og muskulose og forsmalende sig mod Kneet, Fødderne lige og velstillede, Paarene lange, tydelige og saaledes stillede at de seer bagfra ikke staa langt fra hverandre, Benbygningen lidet fremtredende, Huden passende tynd og smidig at tage paa, saa at den giver efter for Haandtrykket uden at vere slapp, samt bedekket med fine og bløde Haar.

Hvad Melkeracerne angaar henviser vi Læseren til de Merker, som i det foregaaende ere angivne, som det bedste for Alderneyracen. Nødvendigheden af at benytte gode Avlsdyr er saa almindeligt antaget i England, at selv den mindre formuende Opdreter nesten altid foretrekker at give 2 Spd. for et enkelt Sprang af en god Tyr fremfor gratis at benytte et mangelfuldt Dyr. Gode Praktisere anbefale ikke at lade Kvien løbe for 2 Aarsalderen, og saasidt mulig at benytte Tyren først naar den er 3 Aar gammel. Dette

Raad er iser af Bægt ved enkelte Racer, som udvile sig langsomt.

Kjøerne kalve i Almindelighed i Begyndelsen af Aaret. Offekalvene gildes gjerne 1 Maaned gamle. Kun sjelden foretages denne Operation med Kviekalve. Ved enkelte Racer lader man Kviekalven patte Moderen og venter den i dette Tilfælde af henimod 4 Maaned gammel. Blandt de talrige Sammensætninger af Føde, som anbefales for Kviekalve anføre vi en paa Grund af dens Almindelighed. Den bestaar af lige Dele rent Vand og Mælk, samt Vand, hvori Svinesædt er opsmeltet. Ved første Diekast ser det underligt ud at give et saa aldeles gresedende Dyr animalisk Føde, men denne Praxis er ogsaa meget udbredt udenfor England. Saaledes giver man Hornkveget i Norge en Sørppe, som for en stor Del bestaar af kogte Fiskehoveder og Hestegjødsel. Man paaftaar endog at de stakkels Dyr ere glade i denne gyselige Suppe. Engelske Forfattere paaftaar for Alvor, at man i Norge, paa Island og selv paa Zmaoerne nordenfor Skotland, af Mangel paa Hø meget ofte om Vinteren give Hestene Torriff. Det er forresten ikke blot i disse nordlige Lande at denne Fodringsmaade er udbredt. Selv i det lykkelige Arabien fodres Hestene i Trangsaar med Fisk og anden animalisk Føde. Saaledes lader det til efter den udbredte Praxis at nevnte Fodringsmidler ikke ere synderlig imod Dyrets Natur. Franklin paaftaar endog at Rensdyrene i Amerika ede Mus og at de gnavne i sig deres feldte Horn.

Som et Mellemled af det egentlige Opdret og det vorne Dyrs Fodning ville vi med nogle Ord berøre den Ræringsgren at paaftette Kalve for mere eller mindre unge at selge dem som Slagt. Det falder i sig selv at Hanavlsdyrene i dette Tilfælde er af langt mindre Bigtighed end naar Afkommet skal tjene til en kommende Besætning. I Nærheden af de store Byer selges ofte Kalvene nogle faa Dage til Opdreterne i Nabolandsdistrikterne. Disse fede dem igjen udelukkende med Mælk, og uagtet dette Ræringsmiddel er dyrt tjene de dog derved. En Spedkølv der har kostet fra 2—4 Spd. selges 2 Maaned gammel for 20—35 Spd. til Slagteren. I den første Maaned er Mælken af en Ko mere end tilstrækkelig, men sidst paa Fodningen behøves nesten den dobbelte Mengde. Da Kalven ikke faar nogen anden Føde, saa kan man uden Overdrivelse sige at en Ko paa denne Maade indbringer 40 p daglig.

Forsøg anstillede ved den danske Centralagerdyrkningskole.

1. Saaning af Byg i forskjellig Dybde.

I et velbearbejdet og rent Stykke Jord dannedes 13 Senge a 8 Kvadratfod, i hvort af disse nedlagdes den 30de Mai 200 Boghorn (2r.), saa

ledes at hvert Korn bragtes ned til den forskjellige Dybde ved en Vinde, forsynet med en bevægelig Plade, der kunde stilles i forskjellig Afstand fra Enden. De 200 Korn som lagdes ovenpaa

Jorden i første Seng angrebes af Juglene saaledes, at kun et Korn kom til Spirning. Forsøgene gave følgende Resultat:

Sædens Nr.	Dybde.	Fremstret. Dato.	Antal af Spirer.			Studt Ar Dato.	Antal af studte Ar 14 Dage efter Skydningsdagen.
			Spiringsdagen.	2 Dage efter Spiringsdagen.	14 Dage efter Spiringsdagen.		
1	ovenpaa		1	1	1	25 Juli	4
2	¼ Tomme	1 Juni	159	159	167	24 —	449
3	1 —	1 —	161	161	164	24 —	443
4	1½ —	2 —	162	169	166	24 —	478
5	2 —	2 —	131	145	145	24 —	385
6	2½ —	3 —	127	144	143	26 —	441
7	3 —	4 —	107	111	110	28 —	298
8	3½ —	5 —	61	73	75	31 —	162
9	4 —	6 —	43	58	31	2 August	68
10	4½ —	7 —	45	47	47	31 Juli	116
11	5 —	7 —	34	36	33	1 August	76
12	5½ —	8 —	31	37	35	2 —	77
13	6 —	8 —	35	48	41	1 —	98

Ej end det heraf er tydeligt, at Bygget uden stor Forskjel kan nedbringes til en Dybde af ½ til 2½ Tommer, vise sig flere Afvigelser, som næsten ere uundgaaelige ved alle Dybningsforsøg, da saamange Indflydelser gjøre sig gjældende, som man ikke altid kan beherske. Naar man udsyder hverandret af Forsøgsstufferne, faar man dog et temmelig klart Billede af Resultatet, idet nemlig de 200 Korn gave:

½ Tommes Dybde	449 Ar.
1½ Tomm. D.	478 —
2½ Tomm. D.	441 —
3½ Tomm. D.	162 —
4½ Tomm. D.	116 —
5½ Tomm. D.	77 —

2. Radsaaning og Bredsaaning af Byg.

Det Stykke Jord, som valgtes til Forsøget, indtog et Areal af 13,389 Kvadratalen. Det havde ligget i Brak 1858, for at odelægge den store Mængde Ugræs, der fandtes deri, hvilket imidlertid paa Grund af den tørre Sommer kun tilbøielig var lykkedes. Det modtog den sidste Gøterarspløining den 8de og 9de December 1858. I Slutningen af Marts 1859 blev det drainet, derefter ploiet i Aprilmaaned og gjentagne Gange harvet og rullet. Marken blev dernæst ved en Veidelt i 2 Dele, hvoraf den ene Del (6,437 Kvadratalen) skulde bredsaaes og den anden (6,420 Kvadratalen) radsaaes. Den 7de Mai blev den første Del bredsaadet med Saamaffine med 4¾ Skpr. Rødet Byg (1½ Skp. mere end der var bestemt) hidrørende fra en Mangel ved den ene Maskine), som nedbragtes med en svensk Hary, overharvedes med en let Hary (Armstrongs Zigzaghary) og rullede. Den anden Deel rullede først, besaaedes den 9de Mai med Garrets Radsaamaffine med 2½ Skpr. Byg og rullede derefter.

Den 17de Mai kom det bredsaadede Byg op og den 19de det radsaadede. I Begyndelsen stod begge Dele godt, men angrebes snart af Jordlopper og en Smeldelarve (*Agriotes lineatus*), hvorved det sattes betydeligt tilbage i Vækten. I Begyndelsen af Juli (5—8) skød Bygget, det bredsaadede tidligere end det radsaadede. Den 9de August begyndte Høstningen, hvorom den næstfølgende Beretning følger nedenunder.

Udsalbet var følgende:

Det bredsaadede Stykke gav efter en Udsæd af 1 Td. 2¼ Skpr.
Korn 15 Tdr. 1¾ Skpr., som veiede 2,684 Pd.
Halm — — — — — 3,341 —
Avner — — — — — 950 —

Tilsammen 6,975 Pd.

Vægten var 11 Pbd. for Tønden.

Det radsaadede Stykke gav efter en Udsæd af 5½ Skpr.:

Korn 15 Tdr. 2 Skpr., som veiede 2,652 Pd.
Halm — — — — — 3,245 —
Avner — — — — — 940 —

Tilsammen 6,837 Pd.

Vægten var 10 Pbd. 14 Pbd. for Tønden.

Resultatet af begge Fremgangsmaader har saaledes ikke været meget forskjellig; dog har baade Korn- og Halmudbyttet været noget større ved Bredsaaning end ved Radsaaning; dette strider mod de almindelige Erfaringer fra andre Steder, og navnlig fra England, og maa vistnok tilskrives, at Insektangrebene virkede skadeligere paa det radsaadede Stykke, hvor Udsaaingen havde været tynd, end paa det bredsaadede, hvor den tykke Udsæd i dette Tilfælde viste sig nyttig, ligesom ogsaa Mangelen paa Regn og Solens udtørrende Virkning maatte have en skadeligere Indflydelse paa den tyndere staaende Sæd. Den

radfaarde Sæd havde et kraftigere Udseende, og Aene vare længere end paa det bredfaade Stykke. At Kornets Vægt er noget lettere, turde hidrøre fra lignende Marsager, skjont Forskjellen ikke er betydelig nok til deraf at drage Slutninger. Forsøget skal blive gjentaget i de følgende Aar og med andre Kornsorter.

3. Tidlig og sildig Høstning af Byg.

For at komme til Kundskab om Fordelene ved den tidlige Høstning, i Modsætning til den sildige, blev Bygget høstet paa 4 forskellige Stadier af Modenhed.

Den første Del den 9de August, medens der endnu var Melk i endel af Kærnerne, og Straaet var mer eller mindre grønt. Det hjemførtes den 20de August.

Den anden Del den 12te August lidt før man ialmindelighed vilde have høstet det, inden endnu alt stod i „Røderos“, medens Kærnerne ialmindelighed vare temmelig bløde og enkle endog mellede. Det hjemførtes den 20de August.

Den tredje Del den 18de August lidt efter den sædvanlig antagne Modenhedsgrad; Kærnen var ei længer vorblød, Straaet tilbøls gult; det hjemførtes den 24de August.

Den fjerde Del høstedes den 25de August i en stærkmoden Tilstand; Kærnen var haard og Straaet hvidgult; det hjemførtes den 30te August.

For at Bred- og Radfaaningsforsøget ikke skulde forstyrres ved den forskellige Høstid, blev der hvergang høstet omtrent ligemeget af hver, saavidt de lokale Forhold tillode det.

Det først høstede Stykke laa paa Skaar i en Dag inden det opbandtes, de andre 3 Stykker bandtes op umiddelbart efter Væen. Alt blev bragt i Hus under heldige Veirforhold.

Da hver Del bestod af 2 Afdelinger, nemlig en bredfaadet og en radfaadet, hensattes Afgrøden fra de 8 Afdelinger hver for sig i Læden, adskilte fra de andre, og udtærskedes i Løbet af Septem-ber og Begyndelsen af Oktobermaaned; Bygget tinedes, men dog ikke saa stærkt som ialmindelighed, da endel skal tjene til Saabyg, og heri maa vel nærmest Grunden søges til den lave Vægt. Derefter blev Kornet maalt og veiet, og Halm og Avner veiede.

Resultatet af Forsøget var følgende:

Efter en Udsæd af 7 Skpr. 16 Potter gav:

1. Det meget tidligt høstede Stykke:

Korn 15 Tdr. 6 Skpr., som veiede	2,714 Pbd.
Halm	— 3,900 —
Avner, Smaahalm ic.	— 1,035 —

Tilsammen 7,649 Pbd.

En Tønde veiede 10 Pbd. 12 Pbd.

2. Det tidlig høstede Stykke:

Korn 17 Tdr. 3 Skpr., som veiede	3,052 Pbd.
Halm	— 3,527 —
Avner, Smaahalm ic.	— 906 —

Tilsammen 7,485 Pbd.

En Tønde Korn veiede 11 Pbd.

3. Det sildig høstede Stykke:

Korn 13 Tdr. 4 Skpr., som veiede	2,446 Pbd.
----------------------------------	------------

Halm	som veiede	2,962 Pbd.
Avner, Smaahalm ic.	—	785 —

Tilsammen 6,193 Pbd.

En Tønde Korn veiede 11 Pbd. 5 Pbd.

4. Det meget sildigt høstede Stykke:

Korn 13 Tdr. 5 Skpr., som veiede	2,401 Pbd.
Halm	— 2,643 —
Avner, Smaahalm ic.	— 1,033 —

Tilsammen 6,077 Pbd.

En Tønde Korn veiede 11 Pbd.

Man tør naturligvis ikke bygge meget paa et enkelt Forsøg, men det synes dog heraf at fremgaa klart, at den Modenhedstilstand, hvori det andet Stykke høstedes; maa ansees som den heldigste, idetmindste hvad Kornudbyttet angaar, medens det tidligt høstede gav den største Mængde, og som man maa formode ogsaa mest nærende Halm, stod det sildighøstede tilbage baade i Henseende til Korn og Halm, og det er i hvert Tilfælde klart, at man ved Høstningen lettere taber ved at lade sit Korn staa forlænge, end ved at høste det for tidligt. Der har ikke her vist sig nogen væsentlig Forskjel i Vægten af Kornet til Fordeel for det tidlig høstede, ioverimod havde det tredje Stykke en større Vægt end de andre Prover. At Avner og Smaahalm udgjøre saameget i Forhold til Halmen, hidrører fra, at den meget tørre Sæd maatte tærskes skarpt igjennem for at ingen Kærne skulde blive siddende i Straaet.

Endelig er der ogsaa over 54 Sorter Korn, Belgfrugter og Græsfrø optaget nøagtig Op- telling af det Antal Korn og Frø de indeholde pr. Tønde. Saaledes indeholder f. Eks.:

Hvede fra 1,875,744 Korn, vægtigt pr. Td. 222 Pbd. til 6,124,032 vægtigt 207 Pbd.

Rug fra 3,826,656 Korn, vægtigt 214 Pbd. til 7,324,560 vægtigt 198 Pbd.

Byg fra 2,134,368 Korn, vægtigt 198 Pbd. til 3,390,480 vægtigt 151 Pbd.

Havre fra 1,912,904 Korn, vægtigt 145 Pbd. til 3,443,352 vægtigt 132 Pbd.

Erter fra 224,064 Korn, vægtigt 230 Pbd. til 691,401 vægtigt 232 Pbd.

Bikker fra 1,969,200 Korn, vægtigt 228 Pbd. til 2,314,264 vægtigt 230 Pbd.

Bønner fra 55,008 Korn, vægtigt 173 Pbd. til 301,744 vægtigt 233 Pbd.

Røverfrø fra 51,052,700 Korn (Rødkløver), vægtigt 217 Pbd. til 168,315,840 (Hvidkløver) vægtigt 220 Pbd.

Katgræs 19,592,870 Korn, vægtigt 84 Pbd.

Lemoti 222,631,200 Korn, vægtigt 161 Pbd.

Indlandet.

Christiania. Stortinget holdt Lørdag den 3die ds. et længere hemmeligt Møde, hvori der paa Præsidentens (Harbis) Forslag besluttedes med 3 St. ved en Deputation at henvende sig til Hs. Maj. med Forespørgsel om, hvorvidt Høstsaamen agter at lade sig krone inden næste Storting, forat dette kan træffe de nødvendige Forsejninger. 3 Ddels-

thinget behandlede den 4de Justitskomiteens Indstilling til Lov om Forandring i § 43 i Formandskabsloven for Landet med det Udsald, at Indstillingen, der hovedsagelig gik ud paa, at den Myn- dighed, som i nævnte § var tillagt Regjeringen til at afgjøre, om en Udgift, hvorimod Amtsformandskabet har fremsat Indsigelse, skal repareres paa Amtet, for Fremtiden skal gaa over til Domstolene, blev enstemmig bifaldt. Indstillingen om en Kjobstads Dyrrelse paa Gjøvik bifaldtes ligeledes enstemmig. Mod respektive 3 og 2 St. antoges følgende Lov om Hypothekbankens Grundfond m. V.:

§ 1. Hypothekbankens Grundfond kan forøges fra 500,000 til 1 Million Spd., og kunne som Følge deraf, overensstemmende med § 3 i Lov om Hypothekbankens Dyrrelse af 18de September 1851, Bankens Forpligtelser forholdsvis til Grundfondet, og efterhaanden som dets Forøgelse foregaar, udvides indtil 8 Millioner Spd. Paa det Beløb, hvormed Hypothekbankens Grundfond som Følge heraf forøges, bliver § 2 i alle Henseender anvendelig.

§ 2. Hypothekbankens Obligationer kunne, efter Direktionens nærmere Bestemmelse, gjøres lydende paa Myntforter i Sølv eller Guld.

— Til den Deputation fra Stortinget, som den 5te ds. havde Foretræde hos Hs. Maj. Kongen, forat indgaa med Forespørgsel om Kroningen, har Hs. Maj. givet det Svar, at han agtede at lade sig og Dronningen krone i Løbet af det kommende Aar. Tiden skulde nærmere blive bestemt og Stortinget meddelt. Hs. Maj. tilføiede, at det vilde være ham kjær at se Stortinget repræsenteret ved Kroningen.

I Odelsthinget tilendbragtes d. 3die ds. Behandlingen af Skydsloven; den af Odelsthinget vedtagne Lovbeslutning lyder saaledes:

Lo v

indeholdende Tillæg til og Forandringer i Lovgivningen om Skydsvæsenet.

§ 1.

Amtsformandskaberne kunne, efterat Erklæring er indhentet fra vedkommende Kommunebestyrelser, fatte Beslutning om, hvorvidt nogle af de i Amtets Landdistrikt liggende Skydsstifter:

- a) ganske skulle nedlægges, eller
- b) indskrænkes saaledes, at der ved samme alene skal leveres Skyds til dem, som reise i offentlige Anliggender, eller
- c) kunne tillades oprettede til faste Stationer alene med Reserveheste, og uden at Stationsholderen forpligtes til at holde faste Heste.

Egnende Beslutning kan fattes af Formænd og Repræsentanter i Kjobstederne og i Ladesteder, hvor der er særskilte Formandskaber, med Hensyn til de sammesteds beliggende Skydsstifter.

Børligeholde et Skifte af et Landdistrikt i Forening med en Kjobstad eller et Ladested, maa Beslutningen være fattet saavel af Amtsformandskabet som af Formænd og Repræsentanter i Kjobstaden eller Ladestedet.

§ 2.

Foraauidt der paa en Veilinie gaar Diligence, eller Veien ligger ved Siden af Jernbane eller Dampskibsart, kan den i § 1 omhandlede Beslut-

ning gaa ud paa, at Skyds paa Skifter, der ligge paa en saadan Vej, kun skal være at erholde paa visse Aarstider eller Dage.

De i Medhold af § 1 samt nærværende § fattede Beslutninger ere ikke gyldige, uden forsaavidt at de af Kongen approberes.

§ 3.

Den i Lov om Skydvæsenet af 24de September 1851 § 2 fastsatte Benteid, udover hvilken ingen Rejsende, som befordres fra faste Stationer med Reservehjds, maa opholdes, kan, naar Amtmanden finder det nødvendigt for at istandbringe en fast Station paa rimelige Vilkaar, forlænges indtil 2 Timer.

§ 4.

Naar Veien gaar over mange og steile Bakker eller gennem effidesliggende Trakter, hvor Hesteholdet er lidet i Forhold til den foresaldende Skyds, naar Afstanden mellem Stifterne er ualmindelig lang, eller under andre Omstændigheder, naar Byrden for de Skydspligtige skjønes at være trykkende, eller hvor Tilskuddet til Dyrrelse af en fast Station vilde blive uforholdsmæssig stort, kan det, efterat Erklæring er indhentet fra Amtsformandskabet og vedkommende Kommunebestyrelse, af Kongen bestemmes, at Skydsbetalingen beregnes efter en Veilængde, forøget i Forhold til Omstændighederne indtil det Dobbelte af den virkelige.

Den virkelige saavel som den forøgede Veilængde ansættes kun i hele, halve, fjerdedels og ottendels Mil, saaledes at en Veilængde af en sextendels Mil beregnes for en ottendels Mil, og at en Veilængde under en sextendels Mil sættes ud af Betragtning.

§ 5.

a. I de Formandskabsdistrikter paa Landet, hvori udvidet Handelsfrihed efter Lov af 28de September 1857 § 2 kan udøves, ere Stationsholdere paa faste Stationer, naar ingen modsat Bestemmelse i den ved dem oprettede Kontrakt er optaget, berettiget til at drive saadan Handel som i Ualmindelighed er eller vorder tilstaaet Landhandlere ved kongelig Bevilling.

b. Beslutning om Dyrrelse af faste Stationer fattes af Distriktets Formænd og Repræsentanter. Det fornødne Tilskud til saadanne Stationer udlignes, med den Undtagelse, som er en Følge af § 6, paa Landet paa Formandskabsdistriktets Matrifulshyd og udredes i Kjobstederne af Bykassen, og i de Ladesteder, der have eget Formandskab, af Ladestedets Kasse. Vedligeholdes Skydsstiftet af flere Formandskabsdistrikter i Forening, udfordres Samtykke af samtlige Kommunebestyrelser.

Foraauidt nogen Del af det Distrikt, i hvilket faste Stationer oprettes, fremdeles kommer til at henhøre til Skifte med Tilsligelseskyds, bør samme undtages fra Bidrag til Stationerne.

De ovenfor omhandlede Beslutninger ere ikke gyldige, medmindre de af Amtmanden approberes.

Naar Kommunebestyrelsen negter at oprette en fast Station for Formandskabsdistriktets Regning, kunne de Skydspligtige, overensstemmende med Lov om Skydvæsenet af 24de September 1851 § 1,

fatte Beslutning om at bevilge de fornødne Midler af Etydslaget, (§ 6).

§ 6.

Naar i noget Landdistrikt det Tilskud, som udføres til Vedligeholdelse af faste Stationer, overstiger 18 Skilling pr. Etydaler, udredes $\frac{1}{4}$ af det Overskydende af Statskassen og $\frac{1}{4}$ af Amtskommunen. Forsaavidt Tilskudet i en Kjøbstad eller et Ladested befindes trykkende for Kjøbstadens eller Ladestedets Kasse, kan Kongen midlertidig bevilge udredet af Statskassen indtil $\frac{1}{3}$ af Beløbet, hvorefter Sagen forelægges næste Storchting til Afgjørelse.

§ 7.

Dyptaar der Tvist mellem forskellige Kommunebestyrelser om det Forhold, efter hvilket de skulle bidrage til faste Stationer, eller klages der over den af Amtmanden med Hensyn til Eksternes Velgenhed truene Anordning, afgjøres Sagen af Kongen.

§ 8.

For hvert Kjøretjænk, som benyttes til Etyds, skal der, naar det af Stationsholderen eller den Etydfende forlanges, betydes en Etydsagt. § 13 i Lov om Etydsvesenet af 24de Septbr. 1851 sættes herved ud af Kraft.

§ 9.

Bestemmelsen i Lov af 17de August 1821 § 4 er ikke anvendelig paa Varer eller Varerprover med mindre den Rejsendes Tøi i det Hele har en større Vægt end den i § 11 i Lov af 24de September 1851 bestemte.

§ 10.

Saavel paa Reiser i offentlige Anliggender som paa Forretningsreiser for Private, hvorfor almindelig Etydsgodtgjærelse tilkommer Vedkommende, bliver der, naar Godtgjærelse for Landtyds med Tilfjælfestationer paa Landet, overensstemmende med Lov om Etydsvesenet af 24de September 1851 § 16 er bestemt til:

Med Dampskib paa Jernbane for

	for hver Mil at godtgjøre	46 §	69 §
1 Sp.	5 § pr. Mil	46 §	69 §
"	— 94 = do.	40 =	60 =
"	— 78 = do.	36 =	54 =
"	— 63 = do.	32 =	48 =
"	— 48 = do.	26 =	39 =
"	— 40 = do.	24 =	36 =
"	— 32 = do.	20 =	30 =

Ved Reiser paa Dampskib og paa Jernbaner tilstaars ingen anden Godtgjærelse for Befordringen end den ovenfor bestemte. § 17 i ovennævnte Lov sættes ud af Kraft.

§ 11.

Denne Lov træder i Kraft den 1ste Juli 1860.

Derhos beslattedes: Regjeringen anmodes om at tage under Overveelse, hvorvidt og i hvilket Omfang den for Embeds- og Bestillingsmand paa Reiser i offentlige Anliggender, anordnede Etydsgodtgjærelse kan forandres til et vist aarligt Beløb. Resultatet, heraf bedes næste Storchting forelagt.

— 3. Møde den 5te bifaldtes i Odelsthinget enstemmig følgende Indstilling af Justitskommissionen angaaende Saabæks Forslag til Forandring i § 43 af Leven af 14de Januar 1837 om Formandskabsloven paa Landet:

§ 1. Den Myndighed, som ved den 43de Paragraph i Lov om Formandskaber paa Landet af 14de Januar 1837 er tillagt Regjeringen til at afgjøre, om en Udgift, hvorimod Amtsførmandskabet har fremsat Indsigelse, skal repareres paa Amtet, bortfalder for Fremtiden.

§ 2. Naar Amtsførmandskabet fremsætter Indsigelse mod Repartition af nogen Udgiftspost, som er opført paa det i den ovennævnte Lovs § 41 b nævnte Overslag, fordi det bestrider Amtmandens Paastand om, at den Udgift, hvorefter der handles, paahviler Amtet ifølge Lov, lovmæssig afgiven Bestemmelse eller gyldig privat Disposition, bør Amtmanden tilføre Forhandlingsprotokollen de Grunde, som efter hans Formening tale for, at den omtvistede Sum bør repareres, samt opfordre Forsamlingen til ligeledes at tilføre Protokollen Grundene for dens Indsigelse. Finder Amtmanden denne freundeles ubesværet, bør man opfordre Forsamlingen til at erklære, om den undergiver Sagen Regjeringens Afgjørelse, eller i Mangel deraf, til at udvalge to Mænd af Forsamlingens Mitte til at optræde som Sagvoldere paa dens Vegne for det Tilfælde, at Sag mod Amtskommunen maatte blive anlagt. Udskrift af Protokollen med de til den omhandlede Post hørende Bilage indsendes derefter til Regjeringen, som i Tilfælde af, at Amtsførmandskabet har undergivet Sagen dens Afgjørelse, bestemmer, om Repartitionen bør finde Sted, og i modsat Tilfælde bestemmer, om Sag af Amtmanden mod Amtskommunen bør anlægges.

§ 3. Naar Sag af Amtmanden bliver at anlægges, indvarfles paa Amtsførmandskabets Vegne de tvende Mænd, som det i Henshold til foregaaende Paragraph har udvalgt, og hvilke i Alt, hvad Sagen angaar, betragtes som dets Befuldmægtigede. Er saadant Valg paa tvende Mænd, som i § 2 er sagt, ikke foregaaet, træder istedetfor dem, som Amtsførmandskabets Befuldmægtigede i Sagen, de Mænd, der i Overensstemmelse med Formandskabslovens 44de Paragraph forrette som Revisorer. Afgang blandt de valgte Mænd, saasom ved Død eller Frasytning fra Amtet, erstattes paa lige Maade. Sagen, i hvilken Forligsmægling bortfalder, anlægges der, hvor Amtmanden har sin Bopæl, hvad enten det er i eller udenfor Amtskommunen. Paaankes Underrettens Dom, sker det umiddelbart til Høiesteret, naar Sagen efter sin Gjenstand derhen kan indaendes til bemeldte Ret.

§ 4. Indtil det, enten ved Regjeringens Resolution i Overensstemmelse med § 2, eller i fornødent Fald ved Dom er afgjort, at den omtvistede Sum bør repareres, antages den ikke i Repartitionsplakaten.

§ 5. Tvistes der om Amtskommunens Forpligtelse til at afholde nogen Udgift, som allerede af Amtmanden er anvist, kunne Forskriverne i forestaende Paragrafer 2 og 3 ikke til Anvendelse, hvorefter der forholder i Overensstemmelse med Formandskabslovens 44de Paragraph. Bliver tilfølg af denne Paragraph Sogsmaal til Indtale af noget Overtionsansvar at rette mod Amtmanden, anlægges det paa Amtskommunens Vegne af Amtsførmandskabet, eller i dets Sted af den eller de Mænd, som det dertil udvalger.

I Stortinget foretoges den 9de d. M. Indstilling fra Konstitutionskomiteen om Forandring i Grundlovens § 12 m. fl. §§. Indstillingen bifaldtes mod 2 St.; som Følge heraf bliver 1ste og 2den Paragraph af § 12 saalydende:

„Kongen vælger selv et Raad af norske Borgere, som ikke ere yngre end 30 Aar. Dette Raad skal bestaa af to Statsministre og idetmindste syv andre Medlemmer. Ligeledes kan Kongen bestikke en Vicekong.“

Paa Grund heraf blive de nødvendige Forandringer at foretage i enkelte andre §§ i Grundloven.

Den kongelige Proposition om Forandring i Grundlovens § 14, 3de Punktum bifaldtes ikke.

— Den 4de ds. var der nær udbrudt Ild paa Høistretsbassens for Lovensfjelds Volke lille Frognær. Ilden blev heldigvis opdaget og dæmpet.

— Efter Forlydende skal Arne Kulterstad have aflagt Bøjsendelse for Præsten Tandberg om at have begaaet det Mord, hvorfor han ved Høistret er dømt. Han er ikke af Høistrets Pluralitet indstillet til Benaadning; men der skal være 3 St. mod 3 St. i Benaadningsspørgsmaalet inden Retten. I sin Ansøgning til Kongen om Benaadning har Arne Kulterstad ligeledes bekendt sig skyldig. Det haab, siger han i Ansøgningen, at Mistanken mod ham ikke skulde have været saa stærk, at han derpaa kunde dømmes, og den grusfulde Tanke at dø som Morder samt Hensynet til sin Kone og 4 Børn havde afholdt ham fra tidligere at gaa til Bøjsendelse. Han anfører som formildende Omstændigheder sit Forhold til den Dræbte, der havde tilføiet ham mange store Fornærmelser, ja endog undfagt ham paa Livet, og fra hvis vældige Overfald han endnu har Mærker paa sin Haand. Det havde desuden ikke været hans Hensigt at dræbe, men blot at mærke den Dræbtes Haand til Sjengjæld; men da Skudet gik af, var den Dræbte, der gik ved Siden af et Møllelæs, netop gaaet tilside for en Sten, og Skudet gik derfor gjennem Ryggen. Præsten Tandberg har paategnet Ansøgningen, at Kulterstad er meget uforberedt til med kristelig Frimodighed at lide Straffen for sin Forbrydelse. Magtet han under Sagen har været ufærdig, tør hans Sjælsforger ikke sige Andet, end at Bøjsendelsen nu er gjort under Omstændigheder, som synes at tale for Sandheden af Tilstaaelsen. Præsten tror saaledes at burde anbefale ham til Benaadning.

Udlandet.

England. Times forlanger, at Lord Palmerston personlig skal repræsentere England paa Kongressen og erklærer en Repræsentation ved Lorderne Stratford, Granville eller Cowley for uhyldstgjørende. Indbydelsesbrevene til Kongressen skulle være tilsendte de forskjellige Magter. — Parliamentset skal træde sammen den 24de Januar.

Frankrig. Paa Borsen i Paris fortalte man, at den franske Flaade havde bombarderet Tanger. „Constitutionnel“ erklærer imidlertid dette Nygte for overdrevet og oplyser, at kun en Fregat havde saa-

ret skarpt paa et Angreb, der enten skulde være en Fornærmelse eller var grundet paa en Misforstaaelse.

Spanien. I en meget heftig Kamp med Chineseerne den 25de November, fik Spanterne 80 Døde og 40 Saarede.

Odelsfri Eiendom til Salg.

Min eiende Gaard ostre Hauge, af Styk 7 Daler 22 Skilling, beliggende ved Hovedveien mellem Gaarden Elvestad og Muustorp i Eidsberg Præstegjeld, er til Salg. Eiendommen, der er bekendt for at være en af Bygdens bedre Gaarde, føder 4 Heste, 15 a 16 Kjør og Ungfæ, Udsæden har i indværende Aar været 2 Edr. Rug, 1/2 Ed. Hvede, 3 Edr. Byg, 17 Edr. Havre, 1/2 Ed. Erter og 14 Edr. Potetes. Der horer god Havn og 3 Husmandspladse til Gaarden, men den tilliggende Skov er ikke aldeles tilstrækkelig til dens Fornødenheder. Paa Eiendommen er der fortrinlig Anledning til kunstig Fiskeformerselse, hvorom Hr. Professor Rasch, der er tjent, har havt den Godhed at give Tilfagn om at ville meddele Oplysning. Den største Del af Kjobessummen afdrages og forrentes i 24 Aar med 6 pCt. aarlig og det Overskydende af Kjobessummen kan erlægges i flere Terminer. Forsaavidt jeg maatte være fraværende, er Hr. Sorensenver Bing paa Gaarden Elvestad bemyndiget til paa mine Begne at afslutte Handelen.

Gaarden ostre Hauge i Eidsberg, den 21de November 1859. W. S. Friskner.

Gaard tilsalgs.

En lige ved den projekterede Jernbane til Sverige og ikke langt fra Grændsen beliggende Jordelendom, forsynet med gode Huse, hvortilblandt en Hovedbygning, der er brandassurert for omtrent 1100 Spd., særdeles stiftet til et Handelssted, med Skov til Husbehov, ikke ubetydelig Jordvei og meget Nybningsland af Myr med Wergetag til Paaførtng er overdraget mig til Salg. Kongsvinger, den 30te November 1859.

Jacob Dahl,
Overretsfagfører.

Efternævnte 3h Meyer tilhørende, ved Strømmen beliggende Saugbrug ere tilsalgs:

- 1) Nedre Vestby Saug, bestaaende oprindeligt af 2 Kvinnumsauge, der nu ere omgjorte til Silkeauge med Kantsauggrinde og Cirkelsaug. Paa disse Saug kan aarlig skjæres 1000 a 1200 Tylter Tommer.
- 2) Øvre Vestby Saug har forhen udgjort 2 Saug, men er nu omgjort til en med et stort Hjul, der driver 3 Rundskurgrinder og 1 Cirkelsaug. Paa denne Saug kan aarlig skjæres 1300 a 1500 Tylter Tommer.
- 3) Øvre Braate Saug, bestaaende oprindeligt

af 3 Kvantumfauge, der nu ere omgjorte til Siltfauge med Cirkelfaug. Disse Gauge kunne skjære 1200 a 1300 Tylter aarlig.

Samlige ovennævnte Saugbrug, hvortil horer 12 Pladse og en ny Arbejdsbolig, samt en omtrent 13,000 Allen stor Kastetomt ved Vaterlandselven, kunne enten sælges samlede eller særskilt. Kjøbesummen kan mod betryggende Sikkerhed blive at afgjøre i 40 halvaarlige Terminer. Salget er overdraget Dverretsfagfører Michelet.

Landejendom.

Bestre Leersfalten i østre Aker ($\frac{3}{4}$ Mil fra Byen), af Skyld 2 Spd. 17 Skill., der har god Jord, gode Huse og udmærket god Havnegang samt ikke ubetydelig Skov, er tilsalgs for meget billig Pris og lempelige Vilkaar, naar Handel snart kan ske. I Handelen kan, om ønskes, medfølge cirka 130 a 140 Skpd. godt Hø. Nærmere erfares af Eieren N. Rom paa Prinsdal.

Stor Kastetomt.

En Kastetomt, stor ca. 32,000 Allen, beliggende ved Grundingen og tilhørende Stibolt & Ko.s Dpbudsbo, er underhaanden tilsalgs enten under Et eller i 2de Dele; den har særskilt Hestjernbane og er forsynet med Bolværker og Gjerder. Angaaende Kjøbet henvender man sig til Prokurator Mariboe.

En sjelden velbrugt Eiendom paa ca. 350 Maal beliggende vel 1 Mil fra Christiania, med Skov til Husbehov og aldeles nye Huse, assurede for over 6000 Spd., er billig tilsalgs ved Dverretsfagfører Jac. Mandrup.

Eiendom tilsalgs.

I en af Landets behageligste Egne, $\frac{1}{4}$ Mil fra en By, er en liden for en konditoret Familie bebygget Eiendom tilsalgs ved Dverretsfagfører Michelet.

En Eiendom paa ca. 400 Maal dyrket Jord med ikke ubetydelig Skov, af Skyld henved 10 Spd. og beliggende lige ved Søen og et Dampstøbes Stoppested, er tilsalgs ved Jac. Mandrup.

I Hurums Præstegjeld ligeoverfor Drøbak er tvende Kjørn tilsalgs, hvilke kan indeholde 8 a 10 Ladninger Is af bedste Kvalitet. Begge Kjørn ligge omkring $\frac{1}{4}$ Mil fra Søen og megen let Drift. Liebhabere ville behage at henvende sig til undertegnede Eier snarest mulig.
C. N. Sundbye.

Fordelagtig Fortjeneste for en Schweizer.

Til at overtage en Ystning af 2 a 400 Potter nymalket Mælk daglig søges strax en flink, paalidelig og vederbøstet Yster, der herom har at henvende sig til Proprietær T. Wiel paa Lunde- stad ved Frederikshald.

Bærums og Afters Landboforening afholder Møde i Sandvigen Tirsdag den 3die Januar 1860 Kl. 3 Eftermiddag. Sparebankfagen foredrages. Bestyrelsen.

Norsk Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er hidkommen fra Fosoten, havest til Udsalg. Prisen er $2\frac{1}{2}$ Spd. pr. Centner i Sække paa $2\frac{1}{2}$ Centner. Emballagerne 20 $\frac{1}{2}$ extra. Man henvende sig til F. S. Frøllchs Kontor, Kongens Gade No. 14.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, $3\frac{1}{2}$ a 5 Spd. Intet solgt.
Rug, 16 $\frac{1}{2}$ a 17 $\frac{1}{2}$.
Bog, 12 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ a $3\frac{1}{2}$ Spd.
Havre 8 $\frac{1}{2}$ a 9 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.

Udenlandst

Rug østersøst 4 Spd.
Rug dansk 18 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ a 19 $\frac{1}{2}$.
Bog Arabigt 17 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.
Erter 4 a $4\frac{1}{2}$ Spd.
Hvede $5\frac{1}{2}$ a 6 Spd.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Kjømbd. 6 Spd. pr. Td.
Sild, stor Mld. 5 a $5\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td.
Sild, smaa do. 5 Spd. pr. Td.
Sild, stor Christ. $3\frac{3}{4}$ a 4 Spd. pr. Td.
Sild, smaa do. 12 a 13 $\frac{1}{2}$ pr. Td.
Storset 1 Spd. a 1 Spd. 12 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Middelsæt 3 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ a 4 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Smaaset 3 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Røbstær 8 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.